

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Bestemmingsplan Zeehaven- en Industrieterrein Moerdijk

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop

21 december 2017 / projectnummer: 2684

1. Oordeel over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop

De gemeente Moerdijk wil het bestemmingsplan voor het Zeehaven- en Industrierrein Moerdijk (verder 'ZIM') herzien in verband met gewenste nieuwe ontwikkelingen, en om te voldoen aan de actuele wet- en regelgeving. De gemeente wil in het nieuwe bestemmingsplan het bestaande type bedrijvigheid inclusief de milieuzonering vastleggen, en op de nog beschikbare gronden (hierna 'restgronden') ruimte bieden voor ontwikkeling of uitbreiding van (industriële) bedrijvigheid. Doel van de gemeente is om economische ontwikkelingen ruimtelijk mogelijk te maken die in harmonie zijn met het leefklimaat van de omgeving (balans tussen people, planet en profit). Ter ondersteuning van de besluitvorming over het nieuwe bestemmingsplan is een milieueffectrapport (MER) opgesteld.

In haar advies d.d. 1 oktober 2017 concludeerde de Commissie dat in het MER en de diverse achtergronddocumenten weliswaar veel informatie over de milieugevolgen is verzameld, maar dat nog informatie ontbreekt die nodig is om een besluit over het nieuwe bestemmingsplan te kunnen nemen waarin het milieubelang volwaardig wordt meegewogen. Naar aanleiding hiervan heeft de gemeente Moerdijk een aanvulling op het MER op laten stellen. Deze aanvulling op het MER is ter toetsing aan de Commissie voorgelegd.

Wat blijkt uit het MER en de aanvulling daarop?

Met het nieuwe bestemmingsplan blijven de bestaande rechten op het ZIM gehandhaafd en worden voor de restgronden (ruim 239 ha) dezelfde spelregels vastgesteld als de regels die gelden voor het reeds uitgegeven terrein. Doel is te komen tot een intensiever gebruik van het haven- en industrie-terrein. Het MER en de aanvulling geven geen duidelijk beeld van de bestaande milieubelasting door het ZIM. Wel laten ze een aantal negatieve effecten op de leefomgeving zien bij gebruik van de restgronden. Vooral de geluidbelasting op geluidgevoelige objecten (bijvoorbeeld woningen) neemt dan toe. Het opvullen van de restgronden met bedrijvigheid zal per saldo leiden tot een toename van het energiegebruik.

Oordeel over het MER en de aanvulling daarop

De Commissie signaleert dat met het MER en de aanvulling daarop nog onvoldoende informatie beschikbaar is om het milieubelang voldoende te kunnen meewegen in de besluitvorming over het nieuwe bestemmingsplan. Zij acht het daarvoor nodig nader inzicht te geven in:

- de gehanteerde autonome ontwikkeling van het gebied als basis voor de beschrijving en beoordeling van de milieueffecten van het bestemmingsplan;
- de gebruikte basisgegevens voor de berekening van de geluidhinder, luchtkwaliteit en geurhinder, zodanig dat de uitkomsten controleerbaar en navolgbaar zijn;
- de maatregelen die mogelijk/nodig zijn om:
  - op alle gevoelige bestemmingen aan de geluidgrenswaarde te voldoen;
  - de beoogde veilige en gezonde leefomgeving te realiseren;
  - de beoogde energieneutraliteit in 2030 te realiseren.

Hiermee wordt beter inzicht verkregen in de milieuruimte voor het ZIM om de restgronden uit te geven. Deze ruimte is mogelijk minder dan waar nu van uit wordt gegaan.

In hoofdstuk 2 van dit advies licht de Commissie haar oordeel toe.

2. Toelichting op het oordeel

2.1 Referentiesituatie

MER

In hoofdstuk 2.3 van het MER is een overzicht gegeven van de lopende projecten en mogelijke toekomstige activiteiten. Daarbij is niet altijd duidelijk waarom bepaalde activiteiten als autonome ontwikkeling zijn beschouwd en andere niet. Dit geldt bijvoorbeeld voor het Logistiek Park Moerdijk (LPM). Het Provinciale Inpassingsplan daarvoor is in 2016 vastgesteld. Deze ontwikkeling is echter in het MER, zoals aangegeven is in paragraaf 2.3 van het MER, zonder nadere onderbouwing, niet als autonome ontwikkeling beschouwd. In het bijgevoegde verkeersrapport is het LPM (en de nieuwe interne baan) overigens wel in de autonome situatie meegenomen.

De Commissie heeft geadviseerd in een aanvulling op het MER een nadere onderbouwing te geven van de gehanteerde referentiesituatie¹ en, indien de referentiesituatie wordt aangepast, de gevolgen daarvan voor de effectbeschrijving en -beoordeling van het ZIM aan te geven.

Aanvulling op het MER

In de aanvulling op het MER is aangegeven dat het Logistiek Park Moerdijk (LPM) onderdeel uitmaakt van de autonome ontwikkeling maar dat voor het LPM destijds geen berekeningen voor industrielaawaai zijn uitgevoerd omdat de bijdrage van het LPM op de geluidbelasting bij woningen nabij het ZIM klein is. De Commissie constateert dat dit niet klopt met de informatie die is opgenomen in de rapporten waarnaar wordt verwezen, zoals 'Milieueffecten voorkeursalternatief Logistiek Park Moerdijk' (Witteveen+Bos, 2014). Hierin zijn modelberekeningen voor industrielaawaai opgenomen. Daaruit blijkt dat de geluidbelasting door industrielaawaai op de woningen ten noordwesten van het LPM, die zijn gelegen binnen de geluidzone van het ZIM, wel relevant kan zijn.²

Met een akoestisch model zijn nieuwe berekeningen uitgevoerd voor de geluidbelasting door industrielaawaai. Voor de referentiesituaties (2026A en 2026B) is hierbij uitgegaan van de huidige bedrijven plus een invulling van braakliggende delen van het plangebied conform de toelaatbare milieucategorieën en de bestaande geluidzone. Dit is niet conform de definitie van referentiesituatie zoals aangegeven bij voetnoot 1. Autonoom kan de geluidbelasting nog toenemen ten opzichte van de bestaande feitelijke situatie door toekomstplannen van de bestaande bedrijven: niet is aangegeven hoe hiermee is omgegaan.³ De milieuruimte voor het ZIM om de restgronden uit te geven is daarom mogelijk minder dan waar nu van uit wordt gegaan.

---

¹ De referentiesituatie is de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan. Daarbij wordt onder de autonome ontwikkeling verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenoemde activiteit of een van de alternatieven wordt gerealiseerd. Bij deze beschrijving moet het MER uitgaan van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten. Als niet zeker is of bepaalde ingrijpende activiteiten zullen doorgaan of niet, dan kunnen hiervoor verschillende scenario's worden gebruikt.

² Zo is de geluidbelasting op Blokweg 1 van het LPM 45 dB(A) etmaalwaarde, vanwege het ZIM in de huidige situatie 44 dB(A), in de referentie 2026 45 dB(A) maar in de situaties 'optimaal' 49 dB(A): hier is wel sprake van cumulatie. Dit geldt bijvoorbeeld ook door de Lapidijk 14 (47 dB(A) vanwege LPM + 45 dB(A) vanwege ZIM in huidige situatie, 46 dB(A) bij ZIM-referentie 2026 en 50 dB(A) in toekomstige situatie). Deze woning ondervindt ook een geluidbelasting vanwege wegverkeerslawaai, zodat de cumulatie hier beschreven moet worden.

³ Het gevolg van keuzes op kavel- en bedrijfsniveau kan ook zijn dat de geluidruimte binnen de kaders van de geluidzone en de grenswaarde niet optimaal wordt benut. Er wordt door de gemeente Moerdijk en het Havenbedrijf gewerkt aan een 'Inpassingsplan geluid'. Dit plan moet leiden tot een optimaal gebruik van de geluidgebruikruimte. Uit de aanvulling op het MER wordt overigens niet duidelijk welke verbetering van de geluidssituatie daarmee bereikt kan worden.

Aangegeven is dat de activiteiten en plannen die als uitvloeisel van het bestuursakkoord over *Moerdijk Meer Mogelijk* worden beschouwd onderdeel zijn van de autonome ontwikkeling. Het betreft hier activiteiten en plannen om de effecten van het ZIM op de leefomgeving te beperken en de ontwikkeling van het ZIM een meer duurzame ontwikkeling te geven.⁴ Uit het MER valt niet op te maken om welke activiteiten en plannen het hier precies gaat, welke status deze maatregelen hebben en welke bijdrage deze maatregelen leveren aan de autonome ontwikkeling. Daarmee is ook niet helder in welke mate deze de beschrijving en beoordeling van de milieueffecten beïnvloeden en welke consequenties er uit voortvloeien voor de aanwezige milieuruimte voor het ZIM om de restgronden uit te geven.

De Commissie adviseert ten behoeve van de besluitvorming over het bestemmingsplan nader inzicht te geven in de autonome ontwikkeling, rekening houdend met de bijdrage van de geluidbelasting door het LPM, de mogelijke toename van de geluidbelasting door bestaande bedrijven, en de activiteiten en plannen als uitvloeisel van het bestuursakkoord *Moerdijk Meer Mogelijk*. Ga in op de eventuele consequenties voor de milieuruimte voor het ZIM om de restgronden uit te geven.

2.2 Knelpuntenanalyse en optimalisatiemogelijkheden

MER

In het MER is een beschrijving en beoordeling van de effecten van het nieuwe bestemmingplan gepresenteerd, uitgaande van continuering van de bestaande rechten en invulling van de beschikbare restruimte met dezelfde spelregels. Nagegaan is of deze effecten naar verwachting passen binnen de wettelijke (minimum-)vereisten. Tegelijkertijd is in 2014 de 'Havenstrategie: Port of Moerdijk 2030' vastgesteld, waarin aandacht is gevraagd voor verdere verduurzaming van het ZIM, en ambieert de gemeente een duurzame relatie tussen het zeehaven- en industrieterrein enerzijds en de omgeving anderzijds. Dit laatste betekent, zo is aangegeven, dat de ruimtelijke mogelijkheden voor economische ontwikkeling in balans dient te zijn met de leefkwaliteit in de omgeving. In het MER ontbreekt echter een analyse of deze balans nu aanwezig is en/of door het plan bevorderd wordt. Welke knelpunten bestaan er bijvoorbeeld op het gebied van externe veiligheid en volksgezondheid, en in welke mate is sprake van een duurzame(re) energiehuishouding en duurzame(re) ruimtelijke inrichting?⁵

De Commissie heeft geadviseerd in een aanvulling op het MER een knelpuntenanalyse wat betreft de huidige en in de toekomst te verwachten leefkwaliteit te presenteren. Beschrijf daarbij de mogelijke maatregelen voor mitigatie en optimalisatie en welke verbetering van de leefkwaliteit daarmee in de praktijk bereikt kan worden. Dit betekent het uitwerken van een alternatief waarbij maximaal wordt ingezet op het creëren van extra milieuruimte teneinde een zo veilig en gezond mogelijke omgeving voor omwonenden en aanwezigen in het plangebied te realiseren. Tezamen met het in het MER onderzochte industrie-alternatief komen hiermee alle hoeken van het speelveld voor de besluitvorming in beeld.

---

⁴ Het Havenbedrijf werkt hiertoe samen met andere partijen in het samenwerkingsverband Duurzame verbindingen Moerdijk (DVM). DVM heeft tot doel de belangrijkste ambities van de betrokken partners te vertalen in een concreet Uitvoeringsprogramma. Een bindend juridisch kader voor het Uitvoeringsprogramma is overigens niet aanwezig. De kaders moeten uiteindelijk gesteld worden in ruimtelijke plannen en andere wet- en regelgeving.

⁵ In het MER wordt slechts gewezen op het feit dat het belangrijkste effect van de ontwikkeling de toename van de geluidbelasting is en mitigerende en optimaliserende maatregelen hierop gericht kunnen worden (p140 MER Optimalisatievariant). Mogelijke maatregelen worden en de effecten daarvan zijn echter niet uitgewerkt in het MER.

Aanvulling op het MER

In de aanvulling op het MER wordt verwezen naar de Milieumonitoringsrapportage over 2016 (kortweg Milieumonitor) waar het gaat om de kwaliteit van de leefomgeving rond het ZIM. Gemeld wordt dat in de leefomgeving de belasting door geluid belangrijk is en dat in 2016 daarom is gestart met het opstellen van een 'Inpassingsplan Geluid'. Dit inpassingsplan is erop gericht optimaal gebruik te maken van de voor bedrijven beschikbare geluidruimte en tegelijkertijd de leefomgevingskwaliteit op het vlak van geluid te waarborgen.

De Commissie merkt op dat uit de nieuwe geluidberekeningen blijkt dat na uitvoering van het plan (modelvariant D, geoptimaliseerde plansituatie 2026) bij twee gevoelige bestemmingen de geluidbelasting boven de 55 dB(A) ligt, de grenswaarde die gehanteerd wordt als maximale belasting op woningen. Daar komt bij dat nog geen rekening is gehouden met een (planologisch niet onmogelijke) verdere toename van de geluidemissie vanaf reeds uitgegeven kavels. Dit kan relevant zijn omdat er plaatsen zijn waar de geluidbelasting nu al dicht onder de grenswaarde ligt. Ook is niet duidelijk waar de optimalisatie uit bestaat. De Commissie acht dan ook de conclusie in de aanvulling op het MER dat het mogelijk is om enerzijds ruimte te geven aan bedrijvigheid en anderzijds te voldoen aan de grenzen die zijn gesteld voor de geluidbelasting op woningen, onvoldoende onderbouwd. Niet is aangegeven welke maatregelen getroffen (kunnen) worden om overal te voldoen aan de grenswaarden of om verdere reductie van de geluidbelasting te bereiken.

In de aanvulling op het MER wordt geen melding gemaakt van het feit dat uit de Milieumonitor blijkt dat 85% van de klachten van omwonenden in 2016 betrekking had op chemisch ruikende lucht en brand/rook. Maatregelen om deze situatie te verbeteren en welke verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving daarmee bereikt kan worden zijn niet beschreven. Ook is geen alternatief uitgewerkt waarbij maximaal wordt ingezet op het creëren van een zo veilig en gezond mogelijke omgeving voor omwonenden en aanwezigen in het plangebied.

De Commissie adviseert ten behoeve van de besluitvorming over het bestemmingsplan inzicht te geven in de maatregelen die mogelijk/nodig zijn om overal aan de geluidgrenswaarden te voldoen. Geef ook aan welke maatregelen mogelijk zijn om een zo veilig en gezond mogelijke leefomgeving voor omwonenden en aanwezigen in het plangebied te realiseren.

2.3 Beschrijving milieugevolgen

2.3.1 Geluidhinder

MER

Bij het MER is een akoestisch rapport opgenomen, waarin de (cumulatieve) effecten van de verschillende geluidbronsorten zijn aangegeven. Het akoestisch rapport vat eerder uitgevoerde onderzoeken samen, waaronder het zonebeheerplan. Het akoestisch rapport bevat geen rekenbijlagen. Hierdoor zijn de uitkomsten en conclusies onvoldoende navolgbaar. Ook komen de in het akoestisch rapport berekende situaties niet altijd overeen met de in het MER beschreven situaties. Gebleken is dat de berekening voor wegverkeerslawaaï is gebaseerd op het verkeersmodel, waarbij de infrastructuur en verkeerstromen van het LPM in de referentie zijn verwerkt. Voor industrielawaai komt het LPM echter niet ter sprake.⁶ Ook is de toekomstige situatie industrielawaai niet berekend door uit te gaan van een toename van 239 hectare bedrijvigheid binnen bepaalde milieucategorieën, maar met een

---

⁶ En ook niet bij cumulatie.

toename van de overslag van 20 naar 26 miljoen ton per jaar. Deze toename wordt in het MER niet genoemd.

Het akoestisch rapport en het MER geven aan dat de huidig beschikbare geluidruimte (begrensd door de 50 dB(A)-contour) in stand blijft en in acht zal worden genomen. Tegelijkertijd blijkt de geluidbelasting toe te nemen, zowel bij de zonegrens als bij individuele woningen. De voorgestelde mitigerende maatregelen zijn niet kwantitatief onderbouwd waardoor niet duidelijk is of de voorgenomen invulling/uitbreiding ook inpasbaar is.⁷ Daarnaast ontbreekt onderzoek naar mogelijke maatregelen om de toename van de gecumuleerde geluidbelasting bij individuele woningen van maximaal 6 dB weg te nemen of te reduceren.

Het akoestisch rapport is onder andere gebaseerd op het verkeersonderzoek dat in bijlage 9 bij het MER is opgenomen. Hierin zijn cijfers aangaande de toename in arbeidsplaatsen op het ZIM gepresenteerd (30% toename) en een verkeersgeneratie, zonder dat is aangegeven waar deze cijfers op gebaseerd zijn. Daarnaast ontbreekt in beide rapporten de vertaalslag van de gepresenteerde verkeerscijfers voor 2020 en de in het akoestisch rapport gehanteerde cijfers voor 2016 en 2026.

De Commissie heeft geadviseerd in een aanvulling op het MER conform bovenstaande nader inzicht te geven in de gevolgen van het voornemen voor de geluidhinder.

Aanvulling op het MER

Ten behoeve van de aanvulling op het MER zijn met een akoestisch model nieuwe geluidberekeningen voor industrielawaai uitgevoerd. De resultaten daarvan zijn samengevat in bijlage 1 van de aanvulling. De Commissie merkt op dat geen beschrijving van het gehanteerde rekenmodel is gegeven. Ook ontbreekt een overzicht van gebruikte inputparameters. De resultaten en conclusies getrokken uit de geluidberekeningen zijn daarmee onvoldoende reproduceerbaar.

De berekeningen laten zien dat met het plan de beschikbare geluidruimte van het bedrijventerrein, die wordt begrensd door de 50 dB(A) contour, weliswaar niet wordt overschreden, maar dat ten opzichte van de huidige situatie de geluidbelasting tot maximaal 6,5 dB(A) hoger kan komen te liggen. Deze toename is vooral het gevolg van het nog intensiever kunnen gebruiken van de kavels die reeds zijn uitgegeven. Gesteld wordt dat dit een theoretische worst-case toename is omdat het niet waarschijnlijk wordt geacht dat de geluidemissie van een groot deel van de bestaande kavels substantieel zal toenemen. Waarom dit niet waarschijnlijk wordt geacht is niet onderbouwd.

Zoals eerder aangegeven in paragraaf 2.2. van dit advies blijkt uit de geluidberekeningen dat na uitvoering van het plan bij twee gevoelige bestemmingen de geluidbelasting boven de 55 dB(A) ligt, de grenswaarde die gehanteerd wordt als maximale belasting op woningen. De conclusie in de aanvulling op het MER dat het mogelijk is om enerzijds ruimte te geven aan bedrijvigheid en anderzijds te voldoen aan de grenzen die zijn gesteld voor de geluidbelasting op woningen, acht de Commissie onvoldoende onderbouwd.

De Commissie adviseert ten behoeve van de besluitvorming over het bestemmingsplan inzicht te geven in de gebruikte modelinputgegevens, zodanig dat de geluidberekeningen voldoende reproduceerbaar zijn. Onderbouw waarom het niet aannemelijk is dat de geluidhinder van een groot deel van de bestaande kavels substantieel zal toenemen en hoe bij alle gevoelige bestemmingen voldaan kan worden aan de geluidgrenswaarde.

⁷ De (gecumuleerde) geluidbelasting bij individuele woningen blijkt tot maximaal 6 dB toe te kunnen nemen. Effecten van mogelijke mitigerende maatregelen zijn niet aangegeven.

2.3.2 Luchtkwaliteit en geurhinder

MER

Volgens het MER is een onderzoek luchtkwaliteit uitgevoerd, maar dit ontbreekt zowel in de bijlagen van het MER als in de bijlagen van het bestemmingsplan. Hierdoor is niet te controleren op welke referentiesituatie en activiteiten de gepresenteerde resultaten zijn gebaseerd. Hierdoor kan niet beoordeeld worden of de conclusie in het MER, dat de planeffecten gering zijn, terecht is.

In het MER is aangegeven dat 80% van de klachten over het ZIM-klachten over geurhinder betreffen. Niet duidelijk is of de klachten het gevolg zijn van incidenten en calamiteiten of zijn terug te voeren op de reguliere bedrijfsvoering van bedrijven. Aangegeven is dat de effecten van geurbelastende activiteiten op geurgevoelige objecten als gevolg van het plan naar verwachting licht zullen toenemen. Deze conclusie wordt echter niet ondersteund door resultaten van een geuronderzoek. Informatie ontbreekt over de huidige geurbelasting, hoe een toename door het plan kan worden voorkomen, welke geurbelasting acceptabel geacht wordt en hoe het plan daar een bijdrage aan kan leveren.

De Commissie heeft geadviseerd in een aanvulling op het MER conform bovenstaande nader inzicht te geven in de gevolgen van het voornemen voor de luchtkwaliteit en de geurhinder.

Aanvulling op het MER

In de aanvulling op het MER is geen nieuwe informatie opgenomen ten aanzien van de gevolgen van het voornemen voor de luchtkwaliteit en geurhinder.

De Commissie adviseert ten behoeve van de besluitvorming over het bestemmingsplan de eerder gevraagde informatie alsnog aan te leveren.

2.3.3 Volksgezondheid

MER

De doelstelling van de gemeente is een 'duurzame relatie tussen het ZIM en de omgeving realiseren, waarbij de ruimtelijke mogelijkheden voor economische ontwikkeling in harmonie zijn met de leefkwaliteit van de omgeving'. In dat kader is een volwaardige afweging van alle aspecten die invloed hebben op de leefkwaliteit en gezondheid nodig. De effecten van de toename van de geluidbelasting bij individuele woningen, de effecten van luchtkwaliteit en geurhinder moeten daarbij in samenhang worden beoordeeld. Tevens moet aandacht worden besteed aan de kansen die er zijn om de volksgezondheid te bevorderen, bijvoorbeeld via het stimuleren van gezonde mobiliteit (lopen, fietsen) en het creëren van een aantrekkelijke groene en sociaal veilige openbare ruimte. In het MER ontbreekt deze informatie. Daarnaast is niet ingegaan op het feit dat in de Milieumonitor is aangegeven dat 7% van de klachten betrekking hebben op gezondheidsklachten.

De Commissie heeft geadviseerd in een aanvulling op het MER conform bovenstaande de gevolgen van het voornemen voor de volksgezondheid en mogelijke mitigerende maatregelen te beschrijven, als ook welke kansen er zijn om de volksgezondheid te bevorderen.

Aanvulling op het MER

De hernieuwde geluidberekeningen laten zien dat het aantal blootgestelden in de klasse 43-47 dB(A) met enkele duizenden afneemt en in de klasse 48-52 dB(A) met enkele duizenden toeneemt. Dit betekent per saldo een verslechtering van de gezondheidssituatie. In de aanvulling op het MER is geen aandacht besteed aan de gevolgen voor de luchtkwaliteit en geurhinder voor de volksgezondheid. Ook is niet ingegaan op de kansen om de volksgezondheid te verbeteren.

De Commissie adviseert ten behoeve van de besluitvorming over het bestemmingsplan nader inzicht te geven in de gevolgen voor de luchtkwaliteit en geurhinder. Geef aan welke mogelijkheden aanwezig zijn om de volksgezondheid te verbeteren.

2.3.4 Natuur

MER

In het MER is aangegeven dat het plan leidt tot aantasting van leefgebied van beschermde of bijzondere soorten (vogels, marterachtigen, plantensoorten). De gevolgen voor de gunstige staat van instandhouding zijn evenwel niet (afzonderlijk en in cumulatie) in beeld gebracht. Die gevolgen kunnen op hoofdlijnen worden herleid uit het MER en de natuurtoets⁸ bij het ontwerpbestemmingsplan. De Commissie signaleert dat:

- in het MER en de natuurtoets effecten op beschermde vissen worden uitgesloten. In de Passende beoordeling wordt echter beschreven dat trekvisser kunnen sterven door koelwaterinname en koelwaterlozingen, en dat maatregelen dienen te worden getroffen om de effecten te beperken.⁹ Onduidelijk is op grond waarvan effecten op beschermde vissoorten worden uitgesloten;
- het overtreden van verbodsbepalingen wordt voorkomen door broedgebied van meeuwen en andere relevante vogelsoorten¹⁰ buiten het broedseizoen ongeschikt te maken. De gevolgen van deze maatregel voor de staat van instandhouding dienen dan wel (kwantitatief) te worden beschreven. Dit is echter niet gebeurd;
- niet goed navolgbaar is waarom het plangebied geen leefgebied zou vormen voor de rugstreeppad en op grond waarvan strijdigheid met de Wet natuurbescherming is uitgesloten.

Gezien het feit dat het mogelijk enige tijd duurt voordat de restgronden worden uitgegeven, vraagt de Commissie zich af of een aanvraag voor een Wnb-ontheffing 'Tijdelijke natuur' is overwogen. Een dergelijke ontheffing biedt namelijk de mogelijkheid om tijdelijke natuurwinst te realiseren tussen de functie van het terrein als Tijdelijke natuur en de realisatie van de uiteindelijke bestemming. Met een ontheffing Tijdelijke natuur mag deze beschermde natuur verwijderd worden zodra dat terrein de uiteindelijke bestemming krijgt.

In de Passende beoordeling is aangegeven dat de ontwikkelruimte in het kader van het Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) wordt overschreden voor Natura 2000-gebied Biesbosch maar dat aantasting van de natuurlijke kenmerken door stikstofdepositie is uit te sluiten omdat er geen overspannen situatie bestaat. Dit is niet nader onderbouwd. Op grond van de PAS-analyse voor de Biesbosch¹¹ acht de Commissie deze conclusie echter plausibel.

De Commissie heeft geadviseerd in een aanvulling op het MER conform bovenstaande de gevolgen voor de aantasting van leefgebied van beschermde en bijzondere soorten in beeld te brengen.

---

⁸ Natuurtoets Zeehaven- en Industrierrein Moerdijk, Antegroep dd. 30 januari 2017.

⁹ Deze maatregelen zijn in het MER overigens niet geconcretiseerd en in de regels van het ontwerpbestemmingsplan wordt hier niet nader op ingegaan.

¹⁰ Soorten waarvan de aanwezige broedaantallen (en ontwikkelingen) van invloed kunnen zijn op de landelijke of provinciale staat van instandhouding.

¹¹ In de PAS-analyse wordt gesteld dat de te ontwikkelen of behouden kwaliteit van habitattypen en leefgebieden van soorten niet wordt beïnvloed door stikstofdepositie.

Aanvulling op het MER

Effecten op vissen

In de aanvulling op het MER is aangegeven dat van de beschermde vissoorten alleen de Houting in het studiegebied (Hollands Diep) voorkomt. De Commissie onderschrijft de constatering dat deze soort ter plekke van de koelwaterinname schaars is. De conclusie in de aanvulling op het MER dat er geen conflict is met het soortenbeschermingsregime van de Wet natuurbescherming acht zij daarom plausibel.

Wel kan veel visbroed van niet beschermde vissoorten sterven door koelwaterinname. Mogelijke maatregelen ter mitigatie zijn niet benoemd en ook niet in de regels van het ontwerpbestemmingsplan opgenomen.

- De Commissie adviseert aan te geven welke maatregelen mogelijk zijn om vissterfte ten gevolge van de koelwaterinname te beperken.

Effecten op vogels

In de aanvulling op het MER is aangegeven dat havengebieden een gunstig broedhabitat kunnen vormen voor kustbroedvogels. Onderzoek is gestart om op basis van een wetenschappelijke onderbouwing aan te geven met welke maatregelen de gunstige staat van instandhouding van kustbroedvogels gewaarborgd kan blijven bij verdere economische ontwikkeling van de havengebieden in het Schelde-Rijn estuarium waaronder Moerdijk

- De Commissie adviseert om de effecten van het plan aan de hand van een monitoringsprogramma te evalueren, met accent op de gevolgen voor staat van instandhouding van de vogelsoorten waarvan het plangebied van grote regionale betekenis is als broedgebied. Op basis daarvan kunnen de mitigerende maatregelen uitgewerkt en/of geoptimaliseerd worden.

Effecten op rugstreepad

Uit de Milieumonitor 2016 blijkt dat de rugstreepad niet in het plangebied voor te komen.

Ontheffing 'tijdelijke natuur'

In de Milieumonitor 2016 is aangegeven dat gewerkt wordt aan een 'Managementplan Beschermde Soorten'. Dit plan voorziet onder andere in een ontheffing voor zogeheten 'tijdelijke natuur' die zich ontwikkelt op (tijdelijk) braakliggend terrein.

2.3.5 Energievoorziening

MER

DVM¹² heeft voor het ZIM de ambitie in 2030 energieneutraal te zijn. Naast besparingen en uitwisseling van energie wordt gestreefd naar het gebruik van energie uit wind, zon en biomassa. Tegelijkertijd wordt gesteld dat bij het opvullen van de restgronden het gebruik van energie per saldo zal toenemen. Door nieuwe bedrijvigheid aan te sluiten op het zogeheten Energyweb¹³ kan het gebruik van (fossiele) energie in relatief opzicht mogelijk afnemen. Het MER maakt niet duidelijk in hoeverre de ambitie 'energieneutraal in 2030' wordt gehaald en, indien niet het geval, welke maatregelen denkbaar en nodig zijn om deze ambitie wél te realiseren en welke milieugevolgen (bijvoorbeeld voor het landschap) daarmee samenhangen. Denk bijvoorbeeld aan meer dwingende voorschriften via het bestemmingsplan of op vergunningenniveau voor bedrijven die zich nieuw vestigen. Ook is niet

---

¹² Duurzame Verbindingen Moerdijk. Hierin werken overheden en bedrijven samen aan een duurzaam haven- en industrieterrein.

¹³ In het haven- en industrieterrein Moerdijk zijn veel reststromen aanwezig en daarmee mogelijkheden voor het realiseren van koppelingen. Doel van het Energyweb is het tot stand brengen van duurzame koppelingen voor de uitwisseling van energie, water en reststromen zoals warmte, stoom en CO₂.

aangegeven in hoeverre de uitwerking van het bestemmingsplan voor het ZIM spoort met de uitwerking van de Regionale energiestrategie West-Brabant.

De Commissie heeft geadviseerd in een aanvulling op het MER een inschatting te geven in hoeverre de ambitie 'energieneutraal in 2030' wordt gehaald en indien niet het geval, met welke maatregelen deze ambitie wél realiseerbaar is. Beschrijf in hoeverre de uitwerking van het bestemmingsplan spoort met die van de Regionale energiestrategie West-Brabant.

Aanvulling op het MER

In de aanvulling op het MER wordt gerefereerd aan de Milieumonitor 2016 waaruit blijkt dat nog veel inspanningen nodig zijn om in 12 jaar tijd invulling te geven aan de ambitie om in 2030 energieneutraal te zijn. In de afgelopen jaren is de hoeveelheid op het ZIM duurzaam (lokaal) geproduceerde energie gedaald tot ongeveer 2,5% van het totale energiegebruik. Ook de bijdrage van de geprognosticeerde opbrengst van het nieuwe windpark op het ZIM is relatief beperkt. Om de benodigde energiebesparing en energietransitie voor elkaar te krijgen heeft het Havenbedrijf, samen met andere partijen van DVM en de grote bedrijven die veel energie gebruiken, het Energieprogramma Moerdijk 2021 (EpM) opgezet. Het realiseren van de ambitie voor energieneutraliteit in 2030 is daarbij afhankelijk van de inspanningen van bedrijven op het ZIM zelf, zowel afzonderlijk als gezamenlijk, als van de inspanningen van het Havenbedrijf.

De Commissie constateert dat in de aanvulling op het MER niet is ingegaan op de eisen die aan bestaande en nieuwe bedrijven op het ZIM gesteld (moeten) worden, welke inspanningen van het Havenbedrijf nodig zijn en waar eventueel ruimte voor de productie van duurzame energie nodig is ten einde de ambitie van energieneutraliteit in 2030 te realiseren. Wel wordt gemeld dat niet is uit te sluiten dat, bijvoorbeeld als uitvloeisel van het EpM, aanpassingen aan het bestemmingsplan voor het ZIM nodig zijn. In de aanvulling wordt niet uitgelegd waarom deze ambitie nu niet wordt meegenomen in de besluitvorming over het huidige bestemmingsplan. Indien het opvullen van de restgronden op het ZIM volgens dezelfde spelregels gebeurt als voor de reeds uitgegeven gronden dat bestaat het risico dat het gebruik van energie verder zal toenemen. Dat zou betekenen dat de beoogde energieneutraliteit in 2030 verder uit beeld raakt, en onvoldoende ruimte beschikbaar is om andere, collectieve vormen van duurzame energieopwekking te realiseren.

In de aanvulling is niet aangegeven in hoeverre het nieuwe bestemmingsplan ZIM spoort met de uitwerking van de Regionale energiestrategie West-Brabant.

De Commissie adviseert ten behoeve van de besluitvorming aan te geven welke invloed het onderhavige bestemmingsplan heeft op het realiseren van de ambitie van energieneutraliteit in 2030. Ga daarbij in op de maatregelen die nodig zijn om deze ambitie daadwerkelijk te realiseren. Beschrijf ook in hoeverre het bestemmingsplan spoort met de uitwerking van de Regionale energiestrategie West-Brabant.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Hoe toetst de Commissie?

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het milieueffectrapport de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. De werkgroep bezoekt hierbij ook het gebied waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de werkwijze van de Commissie vindt u op: <http://www.commissiemer.nl/advisering/watbiedtdecommissie>

Wie zit er in de werkgroep?

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

Tanja Bremer

Geert Draaijers (secretaris)

Wim Keijsers

Hans van der Vlist (voorzitter)

Rob Vogel

Wat is het besluit waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld?

Bestemmingplan Zeehaven en Industrierrein Moerdijk

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor alle activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, moet in Nederland een milieueffectrapport worden opgesteld. De bijlagen C en D bij het Besluit m.e.r. <http://www.commissiemer.nl/regelgeving/besluitmer> geven aan wanneer dit het geval is. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om de activiteiten C21.1, C25, D04, D11.3, D22.1, D22.2 en vanwege de Passende beoordeling die nodig is vanwege mogelijke effecten op Natura 2000 -gebieden.

Wie besluit over Bestemmingsplan Zeehaven- en industrierrein Moerdijk?

De gemeenteraad van Moerdijk

Wie neemt het initiatief?

Het College van B&W van de gemeente Moerdijk

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

De Commissie heeft de zienswijzen en adviezen die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen, voor zover relevant voor het milieueffectrapport in haar advies verwerkt.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [2684](#) in te vullen in het zoekvak.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666

e mer@eia.nl

w commissiemer.nl

